

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13181/2023
15.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца ДОО „Kimex Export Import Petrovaradin“, Нови Сад, чији је пуномоћник Марија Јоксовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високи савет судства, Привредни суд у Новом Саду, коју заступа Државно правобранилаштво Београд, Одељење у Новом Саду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 39/23 од 13.02.2023. године, у седници одржаној 15.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 39/23 од 13.02.2023. године, у преиначујућем делу.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 39/23 од 13.02.2023. године, као изузетно дозвољеној, у делу одлуке о законској затезној камати на износ главног дуга.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 39/23 од 13.02.2023. године, у делу одлуке о законској затезној камати на износ главног дуга.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду Прр1 193/2021 од 01.12.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев, па је другим ставом изреке обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Новом Саду Ст 83/2010 исплати 5.668.384,82 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати 226.800,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, део тужбеног

захтева за законску затезну камату од 08.12.2010. године до исплате је одбијен. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужене за трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 39/23 од 13.02.2023. године, ставом првим изреке, жалба тужиоца је одбијена, жалба тужене усвојена и првостепена пресуда у побијаном усвајајућем делу и делу одлуке о трошковима парничног поступка преиначена тако што је одбијен тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу на име имовинске штете по основу повреде права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Новом Саду Ст 83/2010 исплати 5.668.384,82 динара и обавезан тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка од 22.500,00 динара, док је у преосталом делу којим је одбијен тужбени захтев за исплату законске затезне камате првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове другостепеног поступка од 45.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној примени члана 404. ЗПП.

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23), Врховни суд је утврдио да је ревизија тужиоца у односу на преиначујући део у неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Новом Саду Ст 83/2010 од 22.06.2010. године над стечајним дужником Општа земљорадничка задруга „Ковиљ“ из Ковиља, отворен је стечајни поступак. Тужиоцу као правном лицу је у поступку стечаја признато потраживање од 5.668.384,82 динара, а основ потраживања је уговор о цесији, правноснажне пресуде, предлог за извршење и решење о извршењу. Решењем Привредног суда у Новом Саду Р4 Ст 45/2021 од 02.03.2021. године утврђено је да је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року пред Привредним судом у Новом Саду у поступку Ст 83/2010 и наложено поступајућем судији да у року не дужем од четири месеца предузме све процесне радње у циљу уновчења преостале имовине стечајног дужника која ће делотворно уобразити поступак наплате признатог потраживања.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев, налазећи да постоји одговорност тужене за штету коју је услед повреде права на суђење у разумном року тужилац претрпео и обавезао тужену на исплату траженог износа на име имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року у стечајном поступку који се води пред Привредним судом у Новом Саду Ст 83/2010 са позивом на одредбе члана 32. и 58. Устава Републике Србије, члана 1. Протокола 1. Европске конвенције за заштиту људских права и осталих слобода, члана 4, 22. став 1, 23. став 1. тачка 1, 26. став 1, 30. став 1, 31. и 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 155. и 172. Закона о облигационим

односима. Првостепени суд је одбио захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђени износ применом члана 85. и 93. Закона о стечају.

Другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца за накнаду штете, налазећи да је првостепени суд погрешно применио материјално када је закључио да је основан тужбени захтев за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у висини признатог, а неисплаћеног потраживања тужиоца према стечајном дужнику јер тужбено потраживање као правног лица произилази из његовог пословног односа са ОЗЗ „Ковил“, односно да се не ради о потраживању из радног односа, а тужилац није доказао да је стечајни дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава из којих би се тужилац могао наплатити да се суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње, односно није доказао постојање узрочно - последичне везе између настале штете и рада органа тужене, а потврдио одлуку првостепеног суда у делу који се односи на исплату законске затезне камате на главни дуг.

Неосновано се ревизијом тужиоца оспорава правилност другостепене пресуде у преиначујућем делу и указује на погрешну примену материјалног права.

По оцени Врховног суда, правило о објективној одговорности Републике Србије, примењено на случај накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, не значи да је утврђењем повреде тог права тужилац стекао право на накнаду имовинске штете коју је тужена дужна да му надокнади. Услов за одговорност тужене у конкретном случају је постојање узрочно-последичне везе између рада њених органа и настале штете у смислу одредбе члана 154. став 1. Закона о облигационим односима. Поред тога, тужилац у току овог парничног поступка није доказао, на основу члана 231. ЗПП, да би новчани износ добијен продајом стечајног дужника био довољан за исплату његовог утврђеног потраживања, у смислу члана 54. Закона о стечају и да је код такве позитивне имовинске способности, искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајних органа, за које одговара тужена, изостало намирење тужиоца у стечајном поступку. Према закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. Према допуњеном закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године (којим је допуњен наведени закључак) у погледу извршних дужника физичких и правних лица који не спадају у наведену категорију, нужно је утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед наплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу. Према томе, у конкретном случају није остварен услов за одговорност Републике Србије јер се одлуке донете против друштвених предузећа по основу потраживања из

радних односа не могу изједначити са одлукама против друштвених-државних предузећа донетих по основу потраживања која су проистекла из комерцијалног односа. Околност што тужилац своје признато потраживање према таквом предузећу над којим је покренут поступак стечаја није намирио не може се ставити на терет туженој, јер тужилац у смислу члан 231. ЗПП, није доказао да је могао да се наплати из новчаног износа добијеног продајом покретних и непокретних ствари стечајног дужника, односно продајом стечајног дужника као правног лица, те да би тај износ био довољан за исплату његовог утврђеног потраживања и да је изостало намирење тужиоца у стечајном поступку искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајних органа, за чије поступање одговара тужена.

Супротно наводима ревизије којима се указује да је одлуком другостепеног суда повређено право тужиоца на мирно уживање имовине зајемчено чланом 58. Устава Републике Србије, и према налажењу овог суда Република Србија не може одговорати за комерцијална потраживања предузећа основаног на бази друштвеног или државног капитала са којим је тужилац слободном вољом ступио у комерцијални однос. У конкретном случају тужилац има потраживање које проистиче из комерцијалног односа са ОЗЗ „Ковил“, а Република Србија нема обавезу да тужиоцу накнади материјалну штету по основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, јер се одредба овог члана односи на материјалну штету која настане због дужине трајања судског поступка, а не због неисплаћивања дуга од стране стечајног дужника.

На основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о дозвољености изјављене ревизије тужиоца у погледу одлуке за исплату законске затезне камате на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да нису испуњени услови за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП. Спорно правно питање у погледу исплате законске затезне камате на износ главног потраживања, на које се у ревизији указује није од општег интереса већ је везано за конкретну чињеничну подлогу и решење спорног правног односа. Одбијањем тужбеног захтева за главно потраживање одбијен је и захтев за исплату камате што је у складу са судском праксом ревизијског суда, па у конкретном случају не постоји потреба за разматрањем правних питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, као ни потреба уједначавања судске праксе или новог тумачења права у погледу досуђене законске затезне камате.

Из изнетих разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Испитујући дозвољеност изјављене ревизије у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је оценио да ревизија није дозвољена.

Према члану 410. став 2. тачка 5. ЗПП ревизија је недозвољена ако је изјављена против пресуде против које по закону не може да се поднесе (члан 403. ст.1. и 3.), осим из члана 404. овог закона.

Одредбом члана 468. став 1. ЗПП, прописано је да се споровима мале вредности сматрају спорови у којима се тужбени захтев односи на потраживање у новцу које не

прелази динарску противвредност 3.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе. Одредбом члана 479. став 6. ЗПП, прописано је да против одлуке другостепеног суда којом је одлучено у спору мале вредности ревизија није дозвољена.

Одредбом члана 28. став 1. ЗПП, прописано је да ако је, између осталог, за утврђивање права на изјављивање ревизије меродавна вредност предмета спора, као вредност предмета спора узима се само вредност главног захтева, док се према одредби члана 2. истог члана не узимају у обзир камате, уговорна казна и остала споредна тражења, као и трошкови поступка, ако не чине главни захтев.

Под главним захтевом у смислу цитираног члана 28. ЗПП, подразумева се захтев странке због кога се поступак води, док се споредним тражењима сматрају захтеви странке који се истичу поводом или у вези са главним захтевом, односно потраживања акцесорне природе у односу на главни захтев. Споредна тражења се узимају у обзир само када се траже као главно потраживање и тада се према том потраживању одређује вредност предмета спора.

У конкретном случају, ревизија је изјављена против одбијајућег дела одлуке о камати на главни дуг, дакле против дела пресуде којим је одлучено о споредном тражењу тужиоца које не чини његово главно потраживање, то је и ревизија тужиоца недозвољена.

На основу изнетог, применом члана 413. у вези члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Применом члана 165. става 1. у вези члана 154. став 1. ЗПП, Врховни суд је одбио захтев тужене за накнаду трошкова одговора на ревизију јер то нису трошкови потребни за вођење ове парнице, па је одлучено као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**